

KÉRDÉSEK.

28. kérdés. Somogy és Baranya déli részében az alföldi ö-ző nyelv-járás uralkodik. Erős a gyanum, hogy az egész alföldi ö-ző nyelv-járás ősbibb gócpontja éppen itt Dunántúl keresendő, emellett bizonyít egyfelől sok hasonlatosság az ormánysági és a székelyföldi nép nyelvében, másfelől azok a törté-riai tények, hogy a XVI. sz. 40-es éveiben már egységesen református ormánysági nép, miután a török pusztítást átélte, sűrű rajokat bocsátott Szlavóniába és a Kiskun-ságba (Kiskunhalas 1680-ban ormányságiakkal népesedett be újra). Ki tudna az ö-ző nyelvjárás területén végbement belső vándorlá-sokról részletesebb adatokkal szol-gálni.

Kogutowicz Károly.

29. kérdés. Ismerik és tisztelik-e még valahol a *Keddasszonyt*, vagy *Kedd asszonyát*, ha igen: minő hiedelmek fűződnek hozzá?

30. kérdés. A Szeged-alsóvárosi templom *Havi Boldogasszony-*

kegyképét, továbbá az u. n. *Fekete Máriát* illető laikus vallásos kép-zetek, csodákat tulajdonító hiedelmek, legendák élnek-e a szegedi és a *havibúcsúkra* járó szegedkörnyé-ki nép lelkében?

31. kérdés. Ismerik-e az Alföldön az u. n. *kasza-*, vagy *kasztakeresz-tet*, ha igen: milyen formájú keresztet értenek rajta és mi a rendeltetése?

32. kérdés. Ismerik-e másfelé, és miféle népszokást értenek *kántá-láson*?

33. kérdés. A kérdezősködőnek tudomása, gyermekkori emléke van arról, hogy a háború előtt a távolabb eső tanyavilágban bizonyos egyszerű, írástudatlan parasztember (aki azóta meghalt), teljes komolysággal misefélét mondott, amit a környék népe áhítattal, Igére szomjas lélekkel meg is hallgatott. Van-e még ilyesminek híre-nyoma valahol?

Szeged.

Bálint Sándor.

FELELETEK.

Felelet a 7. sz. kérdésre. A mult-kor beküldött adatok közlése óta megint jelentkezett néhány ember, aki még tudja ma is az u. n. *Kun miatyánkot*, de ezek közül csak azokat jegyeztem fel, amelyekben némi eltérés van az eddig közölt szövegektől. Annyit már magam is megtudtam állapítani, hogy a Márki-, Vincze- és Pozsonyi-féle szövegek, amit egyébként itt Túr-keviben különösen ezeknek az atya-fiságában többen is tudnak, igen csak egy forrásból, erednek. Most

azonban két újabb, amattól elűő szövegre bukkantam. Az egyiket Szölke Imre 61 éves ref. idevaló földműves szolgáltatta. Állítása szerint egy a mult század közepén Kunhegyesről idekerült református pap ócska, elsárgult könyveinek egyikében találta s abból mint iskolás gyerek tanulta meg és még ma is szóról-szóra tudja, szerinte ilyen képpen hangzik: Orácia do-minika Vetusz komanórum bettem atamaz szenlészen dösön szen kül-lön nisztli gerge altyamanna. Szen

börsön boka vala boson Amen. Az öreg paraszt elcsudálkozott, amikor felvilágosítottam, hogy a jól betanult Kun miatyánk első négy szava nem más, mint az imádság címe latinul. Szentül meg volt győződve, hogy az is hozzá tartozik a szöveghez. Azt, hogy mifele könyvből szedte ezt az öreg, nem tudtam megállapítani. A másik, az előbbiektől eltérő szöveget Vargha Sándor 35 éves idevaló gépész mondta tollba. Azt állítja, hogy ezt a Kun miatyánkot Kunmadasról Túrkevibe költözött édesapjától tanulta, aki szintén az apjától tanulta. Nagypapjának a nagyapja, amint ő állítja még beszélt a kun nyelvet (?). A családjukban a Kun miatyánk úgy szállt fiúról-fiúra s úgy ő, mint 73 éves apja és négy testvére ma is jól tudják. Az általuk ismert szöveg így van: Bezena temar kense kikte, Szenadon dözsöm szent küklön. Nize engem gerge ali kekta. Bezem akó mezne okne-mezne pergezne utru gerge. Ilmé bezne álgya manma. Szent börsön boka vali bocsony igye tengere Amen.

Dr. Győrffy Lajos.

Felelet a 9. kérdésre. Heves községben még mindig szokásban van a felhantolt sír körüljárása. Ezt azonban csak az elhalt legközelebbi hozzátartozói és rokonai szokták tenni ének hangjai mellett, melyet a temetési közönség szokott rendszerint énekelni.

Felelet a 17:2. kérdésre (vö. 77. l.). Egyik olvasónk, Mészáros Lajos úr, ezt találta mondani: „kifogta [vallaki] a lovait, aztán kicsapta őket a legelőre“. Egy ismerőse azonban rászólt, hogy „az őket — személynévmás, ennélfogva csupán személyre vonatkozhatik“.

Kinek van igaza?

A sárgacukor nem mindig sárga, van fehér sárgacukor is. Van hórihongas kisasszony is, a lábának pedig nincs lába. Az őket neve személynévmás ugyan, de nem következik ebből az, hogy mindig személyekre mutat. Mészáros Lajos úr helyesen mondta a lovakra: „kicsapta őket a legelőre“. Ha azt akarta volna mondani, hogy „nem ezeket“ a lovakat csapta ki, hanem „azokat“, akkor igenis így kellett volna mondania: „azokat csapta ki a legelőre“. Sőt ha személyekről mondom, hogy „nem ezek“ a fehér ingesek nyernek a labdarúgásban, hanem azok a csíkos ingesek, akkor, a versenyzők személyét ugyan sérteni nem akarom, de úgy mondom: „azok nyernek“. Megfigyelhetjük, hogy a felsorolt példákban az azokat, azok hangsúlyos, az őket pedig hangsúlytalan.

Ha egy lóról beszélt volna Mészáros Lajos úr, amilyen jó magyarságúnak látom, bizonyára így mondta volna: „kifogta a lovat, aztán kicsapta a legelőre“. Itt hiba volna az egyes számú őt is, azt is.

Arany János is (mások is azóta) bővebben szólott erről a kérdéstről. Többek közt ezt írja (Visszatekintés):

»A tény egyszerűen így áll. Nem igaz, hogy az ő csupán személyre, az csupán dologra vonatkozik . . . Minden falusi gazdasszonytól hallhatjuk: „A libák kimentek az utcára, eredj, hajtsd be őket“. — Vagy az őket elhagyásával mondhatja még: „eredj, hajtsd be!“ De sohasem mondja így: „A libák kimentek, hajtsd be azokat“. Ellenben mondaná: „azokat ne bánts, csak a többit hajtsd be“.«

Mészöly Gedeon.